

НАСТАВНО-УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ

ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Париска 16

11000 Београд

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Косанчићев венац 29

11000 Београд

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА И ПИСАНОГ РАДА

**НАЛИЧЈЕ КОЖЕ - Сликање је откриће, фикција, уметност
(Изложба слика)**

кандидаткиње мр ИРЕНЕ ПАШИЋ

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта **НАЛИЧЈЕ КОЖЕ** – **Сликање је откриће, фикција, уметност (Изложба слика)** кандидаткиње Ирене Пашић именована на 460. седници Наставно-уметничко-научног већа ФЛУ, 6. 06. 2019. радила је у саставу:

др ум. Весна Кнежевић, ред. проф. ФЛУ

др ум. Елизабета Маторкић-Бисенић, ванредни професор Факултета уметности у Нишу

др ум. Снежана Јовчић-Олђа, доцент ФЛУ

др ум. Стефан Тасић, доцент ФЛУ

др ум. Светлана Волиц, доцент ФЛУ (ментор)

и донела је следећи закључак:

Биографија кандидата

Ирена Пашић је рођена 1975. године у Аранђеловцу. Од 2016. године је на докторским уметничким студијама на Факултету ликовних уметности у Београду, Одсек сликарство. Магистрирала је 2005. године на ФЛУ у Београду, Одсек цртеж, у класи професора Гордана Николића. Дипломирала је 1999. године на ФЛУ у Београду Одсек сликарство, у класи професора Гордана Николића. Награђена је два пута Наградом Фонда Петра Лубарде током студија на ФЛУ. Стипендисткиња Републичке фондације за развој научног и уметничког подмлатка у периоду од 1996 / 2003. године, током дипломских и магистарских студија. Завршила је филмске студије у Центру за филмске студије у Каталунји (Centro de estudios cinematograficos de Catalunya), Барселона, Шпанија. (2008/2010). Завршила је курс документарног креативног филма, Обсерваториј Барселона, Барселона, Шпанија. (2007). Похађала је докторске студије на Универзитету у Барселони, Одсек сликарство, у периоду од 2003/2006. године.

Реализовала је 9 самосталних изложби и учествовала на преко 20 групних изложби, као и на феријама, симпозијима и фестивалима у земљи и иностранству. Радови јој се налазе у многобројним приватним колекцијама у земљи и иностранству. Члан је Удружења ликовних уметника Србије - УЛУС-а.

• Изложбе (избор)

2019. Самостална изложба *Наличје коже*, Галерија ФЛУ, Београд, Србија.
2019. *Arte Genova*, Ђенова, Италија.
2019. *art3F.*, Париз, Француска.
2019. *Innsbruck Art Fair*, Аустрија.
2018. *YIA Art Fair*, Париз, Француска.
2018. Самостална изложба *Све је из моје баите и тако добро мирише*, Галерија Улус, Београд, Србија.
2017. *Sebian Artist Venue*, колективна изложба, Београд, Србија.
2016. *Јесењи салон Улуса*, Павиљон Цвијета Зузорић, Београд, Србија.
2016. Самостална изложба *Слагалице*, Кућа Ђуре Јакшића, Београд, Србија.
2016. Самостална изложба *Слагалице*, Галерија Општине Врачар, Београд, Србија.
2016. Самостална изложба *Загонетка/Riddle*, Галерија 73, Београд, Србија.
2015. Самостална изложба *У мојој кожи*, Мостови Балкана, Крагујевац, Србија.
2015. *Децембарска изложба Улуса*, Павиљон Цвијета Зузорић, Београд, Србија.
2015. *Јесењи салон Улуса*, Павиљон Цвијета Зузорић, Београд, Србија.
2015. Самостална изложба *Контрапункт*, Смотра Мермер и звуци, Аранђеловац, Србија.
2014. *Децембарска изложба Улуса*, Павиљон Цвијета Зузорић, Београд, Србија.
2012. Колективна изложба *Укритања*, Мадок Галерија, Барселона, Шпанија.
2011. Колективна изложба *Покер дама*, Ла Галерија, Барселона, Шпанија.
2010. Колективна изложба *Рециклирање*, Естер Монтуриол, Барселона, Шпанија.
2005. Самостална изложба *Фантазме*, Факултет ликовних уметности, Београд, Србија.
2002. Самостална изложба БЕБ са Маријом Кардосо, Евора, Португал.
2001. Колективна изложба групе *Деаорг*, Праг, Чешка.
2000. Колективна изложба колоније *Јасна пољана*, Бургас, Бугарска.

- Филмски пројекти

2007. Коаутор краткометражног документарног филма *Los restos* (Остаци) у сарадњи са Обсерваторијом, Барселона.

2001. Коаутор дугометражног документарног филма *Quo vadis* у сарадњи са *Rmfilms*, Чешка телевизија, Праг.

Анализа рада

Докторски уметнички пројекат Ирене Пашић састојао се из писаног дела рада – дисертације и практично-уметничког рада који је представљен на изложби „Наличје коже“, одржане у галерији Факултета ликовних уметности у периоду од 15 до 31. јула. 2019. године.

Изложбена поставка се састојала од 12 слика, урађених у техници уље на платну, и на директан начин је показала кандидаткињин идејни и креативно-истраживачки процес рада, омогућавајући посматрачу перцептивно искуство и естетско сагледавање. Слике које су настале током Ирениног рада на докторском уметничком пројекту инспирисане су лепотом природе, динамиком и композицијама, разноликошћу боја и форми које могу да се пронађу у њој. Свака боја у природи има своју специфичну потребу, сврху и циљ, стога је и у Иренином сликарству укључен широк спектар боја са циљем различитог репрезентовања, приближавања и призивања емоција “сублимације у природи“. У практичном делу докторског уметничког пројекта Ирена Пашић је користила традиционалну сликарску технику - уље на платну, која јој је омогућила да иде ка оном што је заправо занима - присуству слике која је оптичко, али и физичко искуство. Јер то је ефекат слике уља на платну, који се појављује између формалне површине слике и сликарског трага или догађаја истинске „халуцинације коже“.

Писани део рада докторског уметничког пројекта поставља теоријски основ за разумевање кандидаткињиног уметничког рада и формиран је као целина од девет поглавља. Употребљена је разноврсна литература како из области теорије визуелних уметности, историје уметности, теорије медија и комуникација и других научних области релевантних за конкретан докторски уметнички пројекат – аутори попут: француски филозоф и историчар уметности Жорж Диди-Иберман (Georges Didi-Huberman), историчари уметности Ерик Гомбриц (Gombrich E.H.) и Вилхелм Ворингер (Wilhelm Worringer), историчар медија и комуникација Роман Губерн (Roman Gubern) филозофи Пол Валери (Pol Valery), Жил Делез (Gilles Deleuze) и Леополд Циглер (Leopold Ziegler).

Паралелно са приказом поетичке основе сопствених радова Ирена Пашић даје приказ компаративних пракси уметника који у њеном личном универзуму имају посебно место, као што су Ел Греко, Франциско де Гоја, Џон Констабл, Вилијам Тарнер, Едвард Мунк, Винсент Ван Гог, Анри Матис, Пол Гоген, Клод Монет Пол Кле, Виљем де Кунинг, Џорџија О’Киф, Сај Твомбли, Пер Киркеби, Микеланђело Антониони, Жан Лук Годар, Андреј Тарковски, Александар Сокуров и др.

У уводном делу дисертације и другом поглављу *Шта је на менију?* дат је осврт на идејни оквир, као и на уметничке правце и историјске праксе – Експресионизам, Фовизам, Апстрактни експресионизам, Трансавангарда и Неоекспресионизам – на појмове и концепте који налазе одјека и уткани су у уметничко деловање Ирене Пашић. Сликаство ових историјских праваца одражава богат унутрашњи свет уметника, проживљен на интензиван начин, чија је основна намера да преко форме изрази психичко. Оно недвосмислено позива на субјективно искуство и његову радикалну трансформацију у формалне моделе, како хроматске, тако и експресивне, притискајући и кидајући традиционалне функције уметности виђене као начин репродукције стварности.

Кроз треће поглавље *Присећања – Анатомија меланхолије* кандидаткиња лоцира свој сликарски израз у опсегу између апстрактног и фигуративног сликарства. Тај простор је у Иренином стваралаштву насељен различитим методама и формама изражавања стварности, али и апстрактним пољима несвесног, емоцијама, сновима и унутрашњим визијама које превазилазе оквире ума и филозофских судова. Скривени пејзажи ових визија откривају се између фигуративног и апстрактног, преклапају се и преламају без јасних граница, трансформишући оптичко искуство путем емотивног филтера у слику која је заправо афективна интерпретација опсервације.

У четвртом поглављу *Тамо где не достиже изражавање језиком почиње слика* кандидаткиња анализира истовременост и прожимање репрезентативне и симболичке функције слике, односно немогућност свођења слике на речи и граматичко, наводећи разматрања семиолога Романа Губерна и његових истраживања на пољу визуелне семиологије и комплексне историјске еволуције иконичких слика. Повезујући та истраживања са Јунговим и Фројдовим теоријама о симболичким сликама, које увек представљају нешто више од свог непосредног и очигледног значења, где свака слика поседује фенотекст – прво значење једног текста и генотекст – њену дубоку или симболичку структуру (снови, симболи подсвесног и криптограми својствени религијама, поезији, алхемији и езотеричној пракси).

У петом поглављу *Сликаство, вибрација и сензација* кандидаткиња анализира свој сликарски процес, у који су укључени и рационални и ирационални аспекти, где се тај ирационалан аспект користи као генеративни простор у коме се дешавају открића ликовних чињеница, у којем се успоставља спона између искуства и интуиције, у вечитој игри познатог и непознатог.

Шесто поглавље *Питање боје (системи боје и обојени простор)*, инкарнат дефинише сликарство као модулацију светлости и/или боје у функцији простора-знака. Док је у седмом поглављу *Отелотворена слика* фокус стављен на однос сликарске материје и сензације, односно на телесност и сензуалност слике. Кандидаткиња користи традиционалну сликарску технику уље на платну, која јој омогућава да иде ка присуству слике која је оптичко, али и физичко искуство („*ефекат слике на платну који се појављује између чињенице формалности површине и чињенице истинске халуцинације коже*“).

У закључном делу писаног рада докторског уметничког пројекта, поглављу *Увек ће бити цвећа за оне који желе да га виде* и *Закључном коментару*, Ирена Пашић износи финално сагледавање свог докторског уметничког пројекта, наводећи да је целокупним радом на практично–уметничком и теоријском нивоу исцртала и поставила јасне координате своје сликарске праксе и трасирала своје будуће уметничко деловање.

На послетку, у неколико сегмената апендикса Ирена Пашић употпуњује сагледавање докторског уметничког пројекта. прилажаћи списак кључних речи и ликовних референци, као и извештај и фото-документацију са изложбе докторског уметничког пројекта под називом „Наличје коже“, одржане у галерији Факултета Ликовних Уметности у Београду.

Критички осврт референата

Иако у својим досадашњим уметничким истраживањима Ирена Пашић баштини и искуство рада у другим медијима, попут видеа и документарног филма, докторски уметнички пројекат „НАЛИЧЈЕ КОЖЕ – Сликање је откриће, фикција, уметност (Изложба слика)“ показао је њену континуирану посвећеност класичном сликарском изразу, и велику унутрашњу потребу да преиспита и репозиционира место класичног сликарског медија у контексту савремених уметничких дискурса, уједно и редефинише питање савремености уопште. Кандидаткиња заступа становиште да након модерничког и концептуалног, савремено сликарство, које поље њеног уметничког истраживања, постаје катализатор позиције да слика није само слика, она је и репрезентација идеја о сликарству. Добијени одговори повезани су са њеним сазнањима о спољашњем свету и сликарству уопште, но понајвише са прихватањем сликарства као интимног експресивног чина. Сlike које су настале током рада на докторском уметничком пројекту укорењене у њеном сопственом искуству и историји, али у је њих је истовремено уткан дијалог са историјом сликарства и светом већ виђених слика. Непрекидним експериментисањем, које не жели да репрезентује ни само мотив, ни само механизме мишљења, ни само метафизичке тежње, ни само метајезичка промишљања, Иренина сликарска визија садржи наративне елементе.

Узимајујући у обзир слику као енергетско и вибрирајуће присуство, вођена сенсуалношћу материјала, где је у првом плану слика сама, као материја, боја и светлост, она пре свега ствара сопствену осликану поезију.

Истраживачки процес током рада на докторском уметничком пројекту водио је до нових формалних, сликарских открића, а поновно узимање у разматрање старих, као и нових идеја и концепата омогућили су јој да јасније артикулише сопствену поетику.

Оцена резултата - закључак са образложењем уметничког доприноса рада

Комисија сматра да је докторски уметнички пројекат кандидаткиње Ирене Пашић „Наличје коже – Сликање је откриће, фикција, уметност (Изложба слика)“ комплексно остварење, које адекватно обједињује вишеслојно теоријско истраживање и оригинални сликарски поступак. Рад на текстуалном делу докторског уметничког пројекта, у којем је направљен осврт на историјски оквир и уметничке правце и праксе, појмове и концепте који налазе одјека и уткани су кандидаткињино уметничко деловање, омогућило је кандидаткињи да јасније сагледа и артикулише сопствену поетику. Целокупним радом на практично-уметничком и теоријском нивоу кандидаткиња Ирена Пашић поставила је темељне координате сопствене сликарске праксе и наговестила правце будућег уметничког деловања. Изложбом докторског уметничког пројекта у Галерији ФЛУ у Београду, која је реализована на високом продукционом и поетичком нивоу, Ирена Пашић је потврдила континуитет присуства и своју значајну позицију на ликовној сцени Београда и Србије.

Имајући у виду садржајно и прецизно образложење теме, као и настанка уметничких дела и поставки у писаном раду, комисија сматра да је кандидаткиња Ирена Пашић успешно реализовала и представила јавности свој докторски уметнички пројекат и предлаже Наставно-уметничком Факултета ликовних уметности да усвоји овај извештај и достави га Сенату Универзитета уметности како би се могао одредити датум одбране.

Комисија:

др ум. Весна Кнежевић, ред. проф. ФЛУ

др ум. Елизабета Маторкић-Бисенић, ванредни професор Факултета уметности у Нишу

др ум. Снежана Јовчић-Олђа, доцент ФЛУ

др ум. Стефан Тасић, доцент ФЛУ

др ум. Светлана Волиц, доцент ФЛУ (ментор)